

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
Протокол № 9 від 25 жовтня 2024 р.

Голова _____ Олександр ДУБОВИЙ

**П О Л О Ж Е Н Н Я
ПРО ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ
В ОСВІТНІЙ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ РОБОТІ УЧАСНИКІВ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА НАУКОВЦІВ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА**

Введено в дію наказом ректора
№ 277 від 30.10.2024 _____

Ректор _____ Євген ТРУШЛЯКОВ

Миколаїв 2024

Зміст

1. Загальні положення	3
2. Академічна доброчесність, поняття плагіату та його видів	3
3. Запобігання академічному плагіату	5
4. Порядок здійснення заходів з перевірки на наявність текстових збігів/ідентичності/схожості та відповідальні особи.....	6
5. Порядок подання апеляції та її розгляду.....	6
6. Прикінцеві положення	6
Д о д а т к и	7

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про запобігання та виявлення плагіату у навчальній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (далі — Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова» та Статуту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

1.2. Метою впровадження Положення є:

- запобігання та визначення порядку виявлення плагіату в наукових, навчальних і навчально-методичних роботах науково-педагогічних і наукових працівників, здобувачів вищої освіти всіх освітніх та науково-освітніх ступенів та форм навчання;
- сприяння розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування;
- дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань;
- активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.3. Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності, науково-дослідної роботи та загалом якості вищої освіти.

2. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ПОНЯТТЯ ПЛАГІАТУ ТА ЙОГО ВИДІВ

2.1. У даному положенні використовуються терміни у таких значеннях:

2.1.1. Автор – фізична особа, творчою працею якої є представлений твір.

2.1.2. Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2.1.3. Академічний плагіат – оприлюднення у письмовій або електронній формі (частково або повністю) наукових результатів, отриманих та оприлюднених іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

2.1.4. Здобувач вищої освіти – особа, яка навчається у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

2.1.5. Система виявлення збігів/ідентичності/схожості (далі – Система) – це програмно-апаратний комплекс для порівняльного аналізу текстових документів на предмет наявності збігів/ідентичності/схожості порівняно із текстами, що розміщені в інтернеті, репозитаріях, базах даних та ін.

2.1.6. Твір – інформація, як результат наукової чи навчально-методичної діяльності конкретної особи (осіб), представлена на паперових носіях або в електронному вигляді у мережі Інтернет чи оприлюднена на офіційному веб-сайті університету (монографія, посібник, навчальне видання, стаття, препринт, автореферат, рукопис дисертації, дипломна робота тощо).

2.1.7. Цитата – порівняно короткий уривок з наукового, літературного чи будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого на офіційному веб-сайті) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

2.2. Різновиди плагіату:

- 1) видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін;
- 2) дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) без

належного оформлення цитування;

3) внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування;

4) представлення суміші власних і запозичених аргументів без належного цитування;

5) парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);

б) компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

2.3 Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково- педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

2.4 Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

2.5 Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки

результатів навчання здобувачів освіти.

2.6 За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

2.7 За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

2.8 Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та внутрішніми положеннями Університету, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління Університету та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

2.9 Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається уповноваженим колегіальним органом управління Університету з урахуванням вимог спеціальних законів.

Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

3 ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ

3.1 Запобігання плагіату в академічному середовищі університету здійснюється шляхом проведення комплексу профілактичних заходів, які полягають у:

- інформуванні здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників і науковців про необхідність дотримання норм академічної етики та підвищення відповідальності за дотриманням правил цитування, у тому числі, з використанням офіційного Web-сайту Університету;
- організації забезпечення заходів з популяризації основ інформаційної культури;
- формуванні завдань для навчальних робіт з використанням педагогічних інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання;
- щорічному проведенні для докторантів і аспірантів лекцій з питань наукової етики та недопущення академічного плагіату.

3.2. Відповідальними від структурних підрозділів призначаються, як правило, заступники деканів факультетів з наукової або методичної роботи, керівники Науково-дослідних інститутів, які повинні в обов'язковому порядку ознайомити із цим Положенням

співробітників (у тому числі молодих науковців) на всіх етапах виконання наукових робіт, контролювати та попереджувати факти академічного плагіату.

3.3. Наукові керівники та консультанти в обов'язковому порядку ознайомлюють із цим Положенням молодих науковців на всіх етапах виконання наукових робіт, контролюють та попереджують факти академічного плагіату.

4. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ З ПЕРЕВІРКИ НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗБІГІВ/ІДЕНТИЧНОСТІ/СХОЖОСТІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІ ОСОБИ

4.1 Алгоритм перевірки робіт на наявність ознак плагіату за допомогою програмно-технічного засобу інтернет Системи виявлення збігів/ідентичності/схожості (далі – Система) та аналізу результатів перевірки визначається окремим Порядком здійснення заходів з перевірки робіт на наявність текстових збігів/ідентичності/схожості із використанням програмно-технічних засобів.

5. ПОРЯДОК ПОДАННЯ АПЕЛЯЦІЇ ТА ЇЇ РОЗГЛЯДУ

5.1. В НУК імені адмірала Макарова створюється Апеляційна комісія з розгляду результатів перевірки робіт на ознаки плагіату з числа провідних наукових та науково-педагогічних працівників під головуванням проректора з наукової роботи. До складу Апеляційної комісії входять (за посадами): голова комісії – проректор з наукової роботи; члени комісії – начальник науково-дослідної частини, голова Науково-методичної ради. Склад комісії затверджується наказом ректора. До роботи Апеляційної комісії можуть бути запрошені експерти зі спеціалізації роботи.

5.2. У випадку незгоди з рішенням про допуск (прийняття) роботи до захисту (публікації), яке було прийняте користуючись звітом подібності, автор роботи має право у триденний термін подати письмову апеляційну заяву на ім'я голови Апеляційної комісії (Додаток 1).

5.3. Апеляційна заява може бути відхилена, якщо не дотримані встановлені вимоги щодо подання роботи, а також якщо апеляція не містить обґрунтування.

5.4. Апеляційна комісія приймає остаточне рішення з огляду на отримані документи і на основі колегіального аналізу. Рішення щодо роботи приймається протягом 10 робочих днів після подачі апеляційної заяви і має передбачати, чи допускається робота до захисту, чи потрібне доопрацювання, чи в ній наявний плагіат і необхідно вжити дисциплінарних заходів.

5.5. Апеляція може бути подана тільки один раз.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова розглядає та затверджує Вчена рада Університету.

6.2. Зміни та доповнення до Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова в Університеті вносяться у порядку, передбаченому п. 6.1 цього Положення.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Голові Апеляційної комісії з
розгляду результатів перевірки робіт на
ознаки плагіату

здобувача освітнього ступеня
«бакалавр», «магістр»
(здобувача освітньо-наукового
ступеня «доктор філософії» або
«доктор наук»)

З А Я В А

Заявляю, що наукову роботу «_____»

я підготував особисто (з урахуванням внеску наукового керівника роботи). Тому прошу розглянути оскарження щодо недопуску (неприйняття) цієї роботи до захисту, оскільки вона не порушує авторські права третіх осіб відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», не містить навмисні текстові спотворення як передбачувані спроби укриття запозичень, а виявлені запозичення не є плагіатом.

Підтвердження:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Дата

Підпис